

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ
24

YASAMA YILI
3

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

12 Şubat 2013 Salı

KADIN ERKEK FIRSAT EŞİTLİĞİ ALT KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

12 Şubat 2013 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Kadın girişimciliğini geliştirmek, eşitlik ve girişimci teşvikleri hakkında	1:25

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:25
Nuray ÖZBAY (KAGİDER Genel Sekreter Yardımcısı)	1:4, 6, 7:8, 14
Handan KÖSE (TOBB Girişimcilik Müdürlüğü Uzmanı)	1, 9:14
Mustafa ŞAHİN (TBMM Uzmanı)	5:7, 20:21
Nurgül AKSOY (KSGM Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı)	7:8, 23:24
Taşkın BABAOĞLAN (Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanı)	8:9
Nurdan ŞANLI (Ankara)	11
Zübeyde KARAGÖZ (KSGM Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanı)	12
Serap GÜRE ŞENALP (Kadın Emeği ve İstihdamı)	13, 14:16, 17:19,

Girişimi Platformu Temsilcisi)	21:22, 24:25
Nihal Şirin PINARCIOĞLU (Kadın Emeği ve	16:17, 19, 23,
İstihdamı Girişim Platformu Temsilcisi)	
Binnaz TOPRAK	(İstanbul) 24

Açılma Saati: 15.19

Kapanma Saati: 16.47

12 Şubat 2013 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 15.19
BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

_____0_____

BAŞKAN - Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konulu alt komisyonun 13'üncü toplantısını açıyorum.

Hepiniz hoş geldiniz. Komisyonumuzun değerli üyeleri milletvekillerimize, sivil toplumdan katılımcılarımıza hoş geldiniz diyorum.

Komisyonumuzun daimi uzmanları burada, komisyonumuzun uzmanları, çalışanları burada.

Şimdi, bugün biz burada, Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) Genel Sekreter Yardımcısı Nuray Özbay'ı ağırlıyoruz. Aynı şekilde (TOBB) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Girişimcilik Müdürlüğü Uzmanı Sayın Handan Köse'yi ağırlıyoruz, onları dinleyeceğiz.

Usule dair bir iki hatırlatma yapacağım: Lütfen söz aldığımızda mikrofonları açarsak, kayıtlara girmesi, deşifre edilmesi açısından önemli bu ve interaktif olabiliyor. Katkı sağlanmasından açıkçası çok memnun oluyoruz yani konuşmacılarımız özellikle hani "Ben sunumumu yaptım." değil, diğer sunum da yapılırken katkı ve görüş sağlarlarsa memnun oluyoruz.

Bugün burada konuşulmayan, bu toplantı bittikten sonra rastladığınız bilgileri de komisyona iletebiliyorsunuz ya da "Ben tekrar bir bilgi vermek isterim." diyebiliyorsunuz yani burada konuştuğuktan sonra bugün gidip bir daha görüşmemek diye bir şey yok. Tekrar bir araya geleceğiz inşallah ikinci turlarda.

Şimdi, siz aranızda görüştünüz mü? Hanginiz önce yapacak?

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY - Görüşmedik.

BAŞKAN - Tamam o zaman. Nuray Hanımla mı başlıyoruz?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Nuray Hanım buyursun.

BAŞKAN - Peki, o zaman Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER) Genel Sekreter Yardımcısı Sayın Nuray Özbay'a sözü veriyorum, buyurun.

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Çok teşekkür ederim.

Öncelikle, değerli Komisyon Başkanı, saygıdeğer milletvekilleri, değerli uzmanlar, sivil toplum temsilcisi dostlar; çok teşekkür ediyorum bu davet için.

Bildiğim kadarıyla bu 13'üncü toplantı. Bu konuya gösterilen özen, yapılan çalışmalara verilen önem bizleri son derece mutlu ediyor. Daha en baştan söylemek gerekirse, üzerimize düşen her türlü çalışmayı yapmaya hazırız ve bu önemli çalışmaların da nihayete ermesini sabırsızlıkla bekliyoruz.

Buraya gelmeden önce KAGİDER olarak toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda neler yaptık diye bir baktık. Aslında açıkça konuşmak gerekirse KAGİDER'in bu konuda özel bir uzmanlık raporu, özel bir çalışması yok fakat daha da önemlisi şimdiye kadar yaptığımız bütün savunuların üzerinden geçtiğimizde, her çalışmamızın aslında ana ekseninde onu kesen şey hep toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme olmuş.

Derneğimiz 2002 yılında kuruldu. Misyonu kadın girişimciliğini geliştirmek, vizyonu ise tam eşitlik. Ve yıllar içinde biz "girişimci teşvikleri" dedikçe, eğitim fırsatlarına erişimdeki eşitlik, çocuk bakım hizmetleri, sermayeye erişim, ücret eşitsizleri... On yıl içindeki bütün bu savunularımızda aslında biz hep kaynaklara erişimdeki adaletsizliğin çözülmesine yönelik taleplerde bulunmuşuz ve bu taleplerin temel çözümü de aslında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme anlayışıyla gelecek. Dolayısıyla bu taleplerimize devam ediyor olacağız ve aslında bu gerçekleşmeden vizyonumuza ulaşmak imkânsız.

Kadın güçlenmesinin aşamalarını bir akademiysen beş adımda tanımlamış. Burada da aslında ilki, "refah" yani temel ihtiyaçların giderilmesi. İkincisi, "erişim", kaynaklara erişim dediğimiz. Üçüncüsü, "eleştirel bilincin geliştirilmesi" yani "bu bütçeler aslında nötr değil, bir adaletsizlik olabilir, bunları bir inceleyelim" anlayışının gelişmesi. Dördüncüsü, "katılım", her türlü karar süreçlerine katılım ve beşincisi ve aslında en önemlisi "kontrol." Bütün bu süreçlerde yer alırsa da şeffaf, açık, karşılıklı iletişime dayalı bir kontrol mekanizması olmadıkça mevcut eşitsizlikleri gözlemlemek ve çözmek mümkün değil. Dolayısıyla, aslında bu bütçeleme aşaması, bu kontrolle bire bir ilerleyen bir süreç.

Bu 13'üncü toplantıya kadar birçok uzman buna vurgu yapmıştır aslında. Bu "toplumsal cinsiyete dayalı bütçeleme" dediğimiz şey kesinlikle kadınlara özel bir bütçe demek değil, tam tersi, insan merkezli bir bütçeleme yani eşitlik anlayışını konunun merkezine alıp, kadın-erkek, genç-yaşlı, engelli, toplumun tüm kesimlerinin faydalandığı sonuçların eşitlenmesi aslında. Birtakım ön koşullar var. Tabii ki en önemlisi ve en büyüğü "siyasi irade." Bu konuda bir sıkıntı olduğunu düşünmüyoruz kesinlikle. Aksine siyasi iradenin konuyu ne kadar gündeme aldığı farkındayız ve buna müteşekkiz. Bir ikincisi, "bürokratik sahiplenme" bir o kadar önemli çünkü bürokratlar çok yoğun çalışıyorlar ve genelde bu çalışmalar dünyanın birçok yerinde ek iş, ek zaman anlamına gelmiş ilk aşamalarda ama süreç ilerledikçe ve doğru iletişildikçe bu aşama da kolaylıkla aşılmış.

Üçüncüsü ve en önemlilerinden birisi, "toplumsal cinsiyet eşitliği planlarının yeniden dönüştürülmesi" bu bütçe algısıyla beraber. Bu konunun ana akımlaştırılması, medyada daha fazla yer alması, bu toplantı sonuçlarının halkla daha fazla paylaşıyor olması ve günlük uygulamalara indirgenmesi. Çünkü bu, temelde çok hayati bir mevzu ve günlük yaşamı çok etkileyen bir mevzu.

Sokak aydınlatmaları, halka açık alanlardaki umumi tuvaletlerde kadın ve erkek tuvaletlerine erişim, ilaç harcamaları, eğitim harcamaları... Aslında hepsini etkiliyor ve bunun ne kadar hayati bir şey olduğunu insanlara anlatmak çok kolay.

Sonuncusu da “veri toplama ve raporlama.” Maalesef, istatistik konusunda konu kadın girişimciliği olunca bir eksiklik var, bunu defalarca dillendirdik ve bu konuda bir çalışma başlayacak olması bizleri mutlu ediyor çünkü veri olmadan hiçbir şekilde mevcut eşitsizliği görmek mümkün değil.

Dünyada, özellikle Avrupa ülkelerinde başarılı uygulamalar var. Hepsi üç temel adımı paylaşıyor aslında bir puzzle gibi. Önce, mevcut bütçeyi parçalara ayırmak, temel parçalarına indirmek, ne olduğunu görmek için. Sonra, bu parçalarla yeniden bir bütçe inşa etmek. Üçüncü adım ve en önemlisi ise bunu dönemlik bir proje olarak değil, 2012-2014 dönemi projesi olarak değil uzun vadeli bir sistem olarak bütüne yayabilmek.

“Sivil toplumun rolü ne olmuş?” diye baktığımızda birçok ülke örneğinde aslında çok kilit rol oynamış. Çünkü belli bir uzmanlık sahiplenmiş örgütler bu uzmanlık doğrultusunda öncelikle bu kamuoyunun oluşturulmasında katkı sağlamışlar. Türkiye’de de süreç bu şekilde ilerledi aslında. Son dört-beş yıldır farklı kadın örgütleri bunu gündeme taşıdılar. Farklı örneklerde araçların hazırlanması, kitapçıklar basılması, ilgili kurumlara eğitimler verilmesi gibi uzmanlık da sunulmuş, birtakım bütçeleme egzersizleri yapılmış, yapılabilir, lobi faaliyetleri sürdürülmüş. Bu konuda hiçbir sıkıntı olacağını düşünmüyorum. Uygulanma aşamasında ise gölge raporlar oluşturulmasında katkı sunulmuş. Tıpkı CEDAW gölge raporları gibi bu uygulama hayata geçirildiğinde sivil toplum örgütleri, kadın örgütleri ve platformlar gölge raporlar hazırlanmasında ve sürecin izlemesinde de katkı sunacaklardır. Dolayısıyla katkı vermeye her zaman hazırız.

Buraya gelmişken, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda somut beklentiler sunalım istedik. “Neler yapılabilir?” aşamasında, “Meclis bu konuyu nasıl gündemde tutabilir ve daha fazla ne yapabilir?” aşamasında. Mesela, doğru, sürekli, ayrıntılı verilerin üretilmesi ve kullanıma sunulmasını bütçe görüşmelerinin ön koşulu yapmak mümkün, bir prensip kararı olarak. Komisyon ve Genel Kurul düzeylerinde stratejik planlar bağlamında hem merkezî hem de kurumsal bütçe değerlendirmeleri yapmak, tüm komisyonların -sadece Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu’nun değil- politika sonuçlarının kadınlar ve erkekler üzerindeki etkilerini ayrı ayrı tanımlanması talep edilebilir.

Sonuncusu, aslında bugün burada olmamızın da bir göstergesi olarak tüm süreçte sivil toplum ve uzman paydaşlar sürece entegre edilebilir. Bu, tüm sürecin sağlığı açısından da en doğrusudur. Bugün zaten bunun için buradayız, tekrar teşekkür ediyoruz.

Ve bazı örnek sorular sormak mümkün. Bunun ne kadar hayati bir şey olduğunu görmek için. Mesela, kurumların Kalkınma Bakanlığının saptadığı hedefler doğrultusundaki programları ve bütçeleri nelerdir? Girişimcilik teşviklerinden kadın ve erkekler ne kadar yararlanıyor? Mesleki eğitim

yatırımlarının kız ve erkek öğrencilere etkisi ne? İstihdam teşvikleri çok önemli. Özellikle kadın istihdamı için son dönemdeki bu beş yıllık SGK primlerinin ödenmesi mevzusunun faydalarının ölçülmesi.

Ebeveyn izni: Son dönemde biliyorsunuz altı aya çıkarılması gündemde ve bu konu acaba olumlu mu etki yapar, olumsuz mu etki yapar bilinmiyor. Sayın Bakan bile “Kadın istihdamının düşürülmesinden endişe ediyorum.” diyor. Bu ve bunun gibi uygulamaların etkisinin ölçülmesi de çok önemli.

Direkt ve dolaylı vergilerin kadın ve erkeklere etkisi: Tüketim... Özellikle dolaylı vergiler ülkemizde çok çok fazla var. Tüketim üzerinden kadınların yaptığı harcamaların üzerinden bunun etkisinin de gözlemlenmesi gerekiyor.

Şartlı nakit transfer uygulaması: Özellikle yoksulluk yardımları, kadınlara yapılan yardımlar, eğitim yardımları, bunlar da çok önemli bir kalem. İstanbul’da değil, Ankara’da değil belki ama doğuda kız ve erkek çocuklarının okula ulaşım olanakları eşit mi? Özellikle taşınmalı eğitim yapılan noktalarda kız çocukları için yurt olanağı ve bu taşıma olanağı çok önemli. Buna yapılan yatırımlar. Kamu sosyal güvenlik sistemiyle kapsanan ilaç türleri. Çünkü birtakım hastalıklar kadınlara özel, birtakım hastalıklar erkeklere özel. Bunların ilaçları hangi oranda kapsanıyor, bu hastalıklar hangi oranda kapsanıyor? Bunlara bakılması da çok önemli. Gider olarak son dönemde hep vurgu yaptığımız çocuk bakım harcamaları: Bu konudaki yapılacak bir teşvik, bunun kadın ve erkeklere etkisi.

Spor olanakları, bu mevzu gündeme geldiğinde hep söylenir, belediyeler futbol sahası mı yapıyor, yoksa kadınların kullanabileceği parklar, bahçeler mi yapıyor diye. Bunun ölçülmesi aslında çok basit ama çok hayati bir şey, çok hayata dokunan bir şey kadınlar için.

Kamusal alan şartları, çok somut bir örnek vermek gerekirse bundan iki yıl önce bir araştırma için bir Anadolu şehrindeydik, çok da yükselen bir Anadolu kenti, girişimcilikle, istihdamla, ekonomik patlamayla. Bu kentte mesela sanayi ve ticaret odasında kadınlar tuvaleti yoktu. Çok basit bir örnek belki ama evet, bunun gibi örnekler aslında olayın ne kadar hayati olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla bu da mekansal ve ergonomik düzenlemelere bir örnek. Hani çok ufak örnekler üzerinden bütüne ulaşmak mümkün, hem makro düzeyde hem de günlük yaşam düzeyinde etkilerinin ölçülmesi çok önemli. Dolayısıyla, ben sorular sonunda teşekkür ediyorum, soru-cevap bölümünde devam edebiliriz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Ben sunumunuz size için çok teşekkür ediyorum.

Eğer yanlış hatırlamıyorsam KAGİDER, 2008 yılında Birleşmiş Milletler Kadın statüsü Komisyonu Toplantıları’na da resmî delegasyonda katılmıştı ve o yılki toplantının üst başlığı da “cinsiyetçi bütçelemeydi.” O anlamda biz KAGİDER’in bu konuda yaptığı çalışmaları izliyoruz, takip ediyoruz ve daha geniş anlamda da faydalanmayı istiyoruz çünkü Türkiye’de toplumsal cinsiyete

duyarlı bütçeleme ilk defa tartışılıyor yani bu boyutta ve Parlamento çatısı altında ilk defa tartışılıyor. Ama sevindirici bir şey ki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız, Sayın Fatma Şahin Bakanımızın talimatlarıyla Birleşmiş Milletlerle şu anda böyle bir çalışmayı da götürüyor bildiğimiz kadarıyla. Yani her kurum üstüne düşeni yapıp, bir ucundan tutunca sivil toplum, işte hükümet ayağı, parlamento ayağı, akademi ayağı, inşallah bu konu Türkiye’de anlaşılacak diye düşünüyorum.

Şimdi, ben sizin sunumunuza teşekkür ediyorum ve katkı sağlamak isteyen var mı? Milletvekili arkadaşlarım bir şey ilave etmek isterler mi?

Bizim Komisyonumuzun daimi uzmanları var: Türkiye Büyük Millet Medisi Kanunlar ve Kararlar Başkanlığından Mustafa Şahin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığından Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden Sayın Nurgül Aksoy, Zübeyde Karagöz, Kalkınma Bakanlığından Planlama Uzmanımız Taşkın Babaoğlu, Kalkınma Bakanlığından bir uzmanımız daha var Pınar Hanım o bugün yok galiba. Bizim daimi uzmanlarımız da konuya katkı sağlayabilirler.

Ben sözü Türkiye Büyük Millet Medisi Kanunlar Kararlar Başkanlığı Araştırma İnceleme Bürosu Yasama Uzmanımız Mustafa Şahin’e veriyorum.

Buyurun.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de sunumları için KAGİDER temsilcisine teşekkür ederim. Gerçekten önemli noktalara değindiler.

Tabii, birkaç noktaya değinmek istiyorum. Bizler cinsiyete duyarlı bütçe yaklaşımı üzerinde modellemeler yaparken, bunun mevcut sürece, mevcut bütçe sistemine entegrasyonu noktasında çaba gösterirken, aslında prensipler üzerinden konuşuyoruz. Yani, kuşkusuz kadınların, kız çocuklarının veya toplumsal cinsiyet ilişkilerinin üzerine etkileri, politika ve projelerinin, faaliyetlerinin önceliklerinin, yani kaynak harcama yapısını vesaire. Şimdi, bunu konuşuyoruz ancak prensipler üzerine konuşuyoruz, çünkü şu şekilde: Düşünelim, bugün mevcut yürürlükteki bütçe sistemimizde veya Hükümetimizin politika önceliklerine ilişkin etki analizleri, cari işleyişte var mı? Yok. Yani, biz cinsiyete duyarlı bütçe yaklaşımından o modelleme, o perspektiften beklentilerimizi inşa ederken, tanımlarken şuna çok yüklenmeyelim. Yani şunu söylemek istiyorum: Bu etki analizi kolay iş değil, zaten literatürde topu topu yirmi senelik bir geçmişi var. Bu, işte yönetim literatürüyle, paydaşlarla birlikte bir biçimde sürecin tasarımı, ondan sonra geri bildirim, kolay değil. Dolayısıyla, bizim faaliyet raporlarında politika... Uygulama sonuçlarına ilişkin etki analizi bağlamında ne var, hiçbir şey yok. Yani, işte, şu kadar bu konuda para harcandı, işte şu yapıldı bu yapıldı... Yani şunun için bu söylüyorum, ideal bu. Yani ideal, kuşkusuz, prensip olarak bu etki analizinin politika alanlarında, ödenek kullanımlarında vesaire yapılması ve yeni politika tasarımlarına konu olması. Ama mevcutta da bu geçiş süreci içindeyiz bu etki analizi veya kurumsal kapasitenin güçlenmesi noktasında çabalar her geçen gün artarak devam ediyor.

Bir de cinsiyete duyarlı bütçe pratikleri dünyada da pek yok.

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Var aslında.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Yani şöyle söyleyeyim: Benim bildiğim, yani beni etkileyecek ölçüde bir Meksika’da sağlık var, birkaç üniversite raporu var elimizde, birkaç yatırım projesinin zaman kullanım anketleri üzerinden analizleri var. Onun dışında benim okuduklarım içinde etki analizine dair bir politika alanının, cinsiyete duyarlı etki alanına dair öyle bir derli toplu bir şey yok. Şunun için bunu söyledim: Burada diyelim ki: Bu cinsiyet eşitliği perspektifinin mevcut sürece veya sisteme entegrasyonunu yaparken -etki analizi vesaire diyoruz ama- bu beklentiye yüksek tutmak prensip düzeyinde doğru ama fiilî durumla açıklığını da bilmek ön koşuluyla yani şeyi bu.

İkinci bir hususu ben şu şekilde belirtmek isterim: Sivil toplum örgütleriyle, gerek parlamentonun, bürokrasinin iş birliği içinde olması, etkileşim içinde politika tasarımlarında, uygulamalarında, denetim süreçlerinde... Mesela bir gölge raporlamadan bahsettiler konuşmacı. Bu, CEDAW cinsiyete duyarlı bütçe örneklerinde de var. Örneğin Kanada’da bu yapılıyor ve ilginçtir, şöyle çalışıyor yine parlamentonun ilgili bütçe komisyonuna giriyor sunumlar yapıyor kadın örgütleri.

BAŞKAN – Bizdeki Plan ve Bütçe Komisyonu gibi mi?

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Evet.

Plan ve Bütçe Komisyonuna sunumlar yapılıyor ve komisyon da -çok değil tabii- zaman zaman o sunumlarda, o tartışmalardan bütçeyi gözden geçiriyor birkaç kaleminde veya politika önerileri vesaire vesaire... Yani salt bir sunumdan ziyade daha etkileşim kanalları açık yani değişiklik yapabilme yetenekleri bir biçimde oturmuş. Şimdi, yalnız benim bu... Şeyi de var ondan bahsetmişim Diane Haensel’in “CEDAW perspektifinden cinsiyete duyarlı bütçe yaklaşımı” diye bir yayını var, Birleşmiş Milletlerden ki son derece önemli. Çünkü biz CEDAW perspektifini cinsiyete duyarlı bütçe aracılığıyla yaşama geçirebildiğimiz noktada zaten pek çok şey çözülüyor ve zaten hükümetin bir yükümlülüğü veya devletin imza koyduğu bir sözleşme olması bakımından da cinsiyete duyarlı bütçe, CEDAW’ın gereklerinin yerine getirilmesi noktasında çok ciddi bir enstrüman, ciddi bir çözüm aracı gibi de düşünülebilir, diğer yararları dışında.

Özür dilerim uzattım, son nokta olarak da şunu belirtmek isterim: Bu iş birliği süreçlerinin vesaire... Kadın örgütleri, sivil toplum kuruluşları, bürokrasi, parlamento bu iş birliği süreçlerinde... Örneğin biz bürokrasi diyelim ki ben uzman olarak kadın örgütlerinden çok daha sahanın öznel bulgularını veya sahadaki yaşananların bilgisinin çok daha sıhhatli olduklarını... Yani kadın örgütleri daha hâkim o kanallara ve sahada yaşananlara kadın deneyimine benim gördüğüm kadarıyla çok daha hâkim ve bu anlamda bürokrasi olarak biz o öykülere yani o deneyime dair kadın örgütlerinin aktarımına çok muhtacız. Eş zamanlı olarak da biz de belki naçizane kadın örgütlerine devlet yönetimine dair, yani mevzuata dair, cari işleyişe dair detay düzeyinde -oraya da bürokrasi hâkim, nüfuz etmiş durumda- o noktada, bilgileri sağlıklı zeminlerde aktarabildiği noktada, işte o moda tabirle sinerji

dediğimiz yani iki tarafın da kapasitesinin üzerinde bir birliktelikten doğan bir sonucu bir sosyal kazanımı belki sağlamış oluruz.

Ben tekrar sunum için teşekkür ederim, siz de söz verdiğiniz için sağ olun.

BAŞKAN – Ben de size teşekkür ediyorum.

Nurgül Hanım ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

KSGM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR UZMANI NURGÜL AKSOY – Ben de çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

KAGİDER bizim de çok yakinen iş birliği içinde olduğumuz bir sivil toplum kuruluşu ve başarılı çalışmaları var. Benim sadece bir merak ettiğim şey oldu, acaba hiç bu gözle herhangi bir kurum bütçesini veya bir çalışmayı analiz etme gibi bir girişiminiz, bir çalışmanız oldu mu? Onu merak ettim. Yoksa sunumunuzda genel manada toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme anlamındaki anlayış yerleşmiş durumda zaten kurumunuzda.

Teşekkür ederim.

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY - Teşekkürler soru için.

Hayır maalesef, KAGİDER'in böyle bir çalışması yok, herhangi bir kurum bütçesini incelemek gibi. Sadece bu konuyla çok örtüşebilecek çocuk bakımı konusunda bir etki ve maliyet analizi çalışması var. Olası bir çocuk bakımı teşvikinin kadın istihdamına ve maliyeye etkileri üzerine bir modelleme çalışması var. Tabii ki bu cinsiyete duyarlı bütçelemeyle paralel ilerleyen bir şey ama birebir o değil, böyle bir deneyimimiz var sadece.

Teşekkürler.

BAŞKAN – O çalışmanın sonuçlarıyla ilgili bir şey var mı elinizde? Bizimle paylaşabileceğiniz. Böyle bir teşvik yapıldığında hedeflenen orana ne kadar yaklaşıyor bu istihdam teşvikleri açısından. Eğer yoksa bilahare Komisyona iletebilirsiniz.

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Memnuniyetle, özet sunumu Komisyonla paylaşırım, size iletirim. Kısaca söylemek gerekirse farklı oranlarda farklı etkileri vardı. Ortalama olarak eğer 300 lira civarında bir teşvik verilirse, bunun maliyeye geri dönüşü, ekstra maliyet olarak değil tam tersine 648 lira geri dönüşü olduğu hesaplanıyor ve kadın istihdamını da on yıl içinde yüzde 28 seviyelerine çekebileceğine. Dolayısıyla, böyle bir şey çok daha detayları var bunun, farklı oranlarda verilirse, ne kadar farklı etkiler yapabileceği detaylı sunumunu da paylaşırım memnuniyetle.

BAŞKAN – Yani kaçtan... O şeylere bakmak lazım yani etki analizi alışkanlığı yeni yeni geliyor çünkü.

Buyurun Nurgül Hanım.

KSGM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR UZMANI NURGÜL AKSOY – Bunu paylaşırsanız, şu açıdan da çok önemli bizim de böyle bir proje girişimimiz var bakanlık olarak da teşvik verilmesi anlamında orada da belki bize birtakım ipuçları verir o anlamda yararlı olacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Eğer KAGİDER'in sunumuyla ilgili...

Buyurun Taşkın Bey.

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI TAŞKIN BABAOĞLAN – Efendim, ben de sunuş için teşekkür ediyorum. Nuray Hanım çok bilgilendirici bir sunuşla bizi aydınlattılar.

Benim sorum, sunumu içerisinde yer alan, bütçe sürecinize dair öneriler. Biraz açabilir miyiz, somutlaştırabilir miyiz?

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Hangi öneriler?

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI TAŞKIN BABAOĞLAN – Parlamentonun bütçe süreciyle komisyonlar...

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Aslında, bunlar özellikle bu Komisyon için değil, bütün Meclis ve ilgili bütün komisyonlar içindi. Çok kısaca tekrar üzerinden geçmek gerekirse, ilki, hani burada da uygulandığı gibi sivil toplumun her aşamada, sadece ihtiyaç olduğunda değil ama şeffaf ve düzenli bilgi paylaşımı noktasında da sürece dâhil edilmesi. Bu 13 tane değerli toplantı -toplama belki 20 tane olacak- burada toplanan bu kıymetli bilginin sonuçlarının da paylaşılması şeklinde ve konunun öncelik olarak gündemde tutulması. Bu, veri üretilmesi çok kıymetli dedik, bunun bütçe görüşmelerinin ön koşulu olarak saptanması mesela. Komisyon ve Genel Kurul düzeylerinde stratejik planlar bağlamında bütçe değerlendirmeleri yapmak hem merkezî hem de kurumsal bütçelerin. Ve bütün komisyonların önerdiği bütün politikaların, yasaların sonuçlarının kadın ve erkekler üzerindeki etkilerinin ayrı ayrı tanımlanmasını talep etmek, en azından sonuçları değil de bu politikaları üretirken olası etkilerinin de bakış açısı olarak hesaba katılması şeklinde. Tabii, detaylandırmak mümkün, ben bir bilgi notu da getirdim yanımda, onu da sizlere takdir edeceğim. Detayları da tartışabiliriz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Taşkın Bey, var mı başka bir şey?

KALKINMA BAKANLIĞI PLANLAMA UZMANI TAŞKIN BABAOĞLAN – Efendim, tabii, malumlarınız bizim hep, zaman zaman her toplantıda ifade ettiğimiz bir bütçe sürecimiz ve 5018 sayılı Kanun'la oturtmaya çalıştığımız bir bütçe döngümüz var. Buradaki kritik aktörler bütçeyi kullanan idareler, kamu değil, daha çok kamunun ürettiği sonuçlar itibarıyla daha açık, daha şeffaf ve talep yönlü, bütçenin nihai tüketicileri vatandaş odağı çerçevesinde değerlendirmesi bizim için çok

kritik. Somut önerileri sormamdaki kasıt da doğrusu buydu. Çünkü, bürokrasiyi biraz daha zorlayacak olan, kamu kaynağını biraz daha zorlayacak olan doğrusu sesi gür çıkan sivil toplumun önerileri, değerlendirmeleri. Bu çerçevede, birtakım bütçe serbestisi olan yerel yönetimlerin değerlendirilmesi, iyi uygulamaların ön plana çıkarılması. Bunlar çok anlamlı sonuçlar üretir kanaatindeyim çünkü kişisel gözlemimiz, o yaşamın o olağan akışındaki gözlemimiz... Mesela örnek vermiştiniz, hanım lokalleri birkaç belediyenin başlattığı bir uygulamaydı şimdi, birçok belediye bunları yapmaya çalışıyor bunlarla öne çıkmaya çalışıyor. Örneğini vermiştiniz, girişimcilerin bulunduğu bir ortamda kadınların hiç düşünülmemesi fiziksel mekân açısından, bu da mesela çok anlamlı bir şey. Tıpkı bütçe de böyle yani buraya çok daha sivil toplumun dâhil olması anlamlı sonuçlar üretmemizi, kamu kaynağını daha hassas kullanmamıza destek sağlayacaktır kanaatindeyim.

Somut öneri, doğrusu şöyle bir şey -tabii olgunlaşmadı ama- bütçe sürecine sadece Plan ve Bütçe Komisyonu değil de -sizin söyledikleriniz çerçevesinde- diğer komisyonların da dâhil olması, en azından bir önceki yılın yani kesin hesabın değerlendirmesi çerçevesinde belki anlamlı sonuçlar üretebilir. En azından bu yönüyle bu sonuçları çıkabilir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben teşekkür ediyorum katkı sağlayanlara ve KAGİDER'e.

Şimdi, TOBB, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Girişimcilik Müdürlüğü Uzmanı Sayın Handan Köse'ye sözü veriyoruz.

Buyurun.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Ben de Nuray Hanım'a hazırladığı güzel sunumdan dolayı teşekkür ediyorum, tüm katılımcılara teşekkür ediyorum, davet ettiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum.

Ben, TOBB Kadın Girişimciler Kurulu hakkında bir bilgi vermek istiyorum izninizle. TOBB Kadın Girişimciler Kurulunu biz ilk önce 2007 yılında kurduk ve ilk kuruluş aşamasında bir "excell" tabloda gün be gün ilerleyen sayıyla yaklaşık 1.500'e ulaştırdık. Fakat, bu dönemde tüm oda borsalarımızla yazışmak suretiyle, tüm oda borsaların bünyesinde oluşturulan Kadın Girişimciler Kuruluyula bugün itibarıyla sayımız 5.500'e ulaşmış durumda. Fakat, bu "Türkiye'de 5.500 tane kadın girişimci var." demek anlamında değil, her oda borsanın medis üyesi sayısı kadar Kadın Girişimci Kurulunda yer almasını biz şart koştuk ve bu 5.500 kadın girişimci bu anlamda toparlandı.

Bir de şöyle bir yenilik getirdik, bu kadınların hepsi girişimci kadınlar değil, istihdam sağlayan kadınlar değil; kurulun yüzde 20'sini akademisyenler, üniversite öğrencileri ya da o ile bir katma değer sağlamış akil insanlardan belirledik. Her kurulda yüzde 20 kotasında bu tarz insanlar var. Bugün itibarıyla sayımız 5.500'e ulaştı ama bir de TOBB'un Genç Girişimciler Kurulu var. Genç Girişimciler Kurulunda sayımız 7.500'e ulaştı fakat oraya da kota koyduk çünkü bir Kadın Girişimciler

Kurulu varsa diğeri de herhâlde erkek girişimciler kurulu diye algılandı ilk etapta ve mütemadiyen erkeklerden oluşan bir kurul oluştu. Fakat, biz bu ikinci dönemde yüzde 20 kotası getirdik, mutlaka yüzde 20 kadın girişimci olmasını zorunlu koyduk. Hem Kadın Girişimciler Kurulunda üye olan girişimciler Genç Girişimciler Kuruluna da üye olabiliyorlar, hani orada da bir ayırım yapmadık. Şu anda bir yazılım sistemi geliştirdik bununla ilgili. Bu toplam, yaklaşık 5.500, 7.500 bu kadar girişimcinin her türlü bilgisine ulaşabiliyoruz biz. Hangi ülkelerle ithalat, ihracat yapıyorlar, kaç kişi istihdam ediyorlar, naca kodları nedir, hangi alanda hangi sektörde faaliyet gösteriyorlar, yaş aralıkları, bütün bu bilgilere bu yazılım sistemi vasıtasıyla ulaşmak mümkün. İnşallah en kısa zamanda biz bu bilgileri de sizlerle paylaşacağız. Şu anda elimizde çok sağlam istatistiki veriler oluştu, geçen dönemde bu tarz sağlam bilgilere ulaşamıyorduk. Nitekim, firma adları, firma sicil numaraları, tüm bu bilgiler girildi ve geçtiğimiz aralık ayında da, 25 Aralıkta tüm Türkiye’de il başkanlıkları seçimleri yapıldı, 15 kişilik icra komitesi seçimleri yapıldı. Şu anda sadece Bitlis, Batman ve Ağrı’da Kadın Girişimciler Kurulumuz yok. Ağrı’da ve Batman’da zaten var olan kurullar vardı, onlar kendi aralarında birtakım sıkıntılar var, onları halledecekler, hemen kurulacak. Bitlis ilinde şu ana kadar hiç kurulmuş değil. Orada da Tatvan Genel Sekreterliği vasıtasıyla Kadın Girişimciler Kurulunun oluşturulma çalışmaları devam ediyor. İnşallah önümüzdeki ay itibarıyla da 81 ilde tamamen bu oluşumu tamamlamış bulunacağız.

Bizim amacımız, ilk etapta bu yola çıkmamızın sebebi, ülkemizde girişimciliğin geliştirilmesi, var olanın nitelik ve nicelik bakımından geliştirilmesi, özendirilmesi. Nitekim, bu anlamda biz uluslararası toplantılar yapıyoruz, zaman zaman kadın girişimcileri Ankara’ya davet ediyoruz, sıcak konularla ilgili toplantılar yapıyoruz. İşte, geçtiğimiz yıl 8 Martta kadınları çağırdık, biliyorsunuz anayasayla ilgili TOBB’un çalışması vardı, anayasayla ilgili görüşlerini sorduk. Çünkü, kadınların hep bu konularda fikirleri var, her yerde konuşuluyor ama orada her şey zapturapt altına alınan bir toplantı yapıldı. Keza, Ticaret Kanunu’nda değişiklik olsun, teşvikler konusu olsun kadınları sık sık toplayıp biz eğitimlerine katkıda bulunuyoruz. Bizim için esas amaç, istihdam sağlayan kadınların sayısında artış sağlanması, rol model kadınların toplumumuza tanıtılması, dolayısıyla, aşağıdan gelecek kadınların da bu hususta özendirilmesi ve yarın, istihdam sağlayabilen kadınlar hâline getirmek bizim amacımız.

Şu anda, bu tüm odaların her ilde bir koordinatör odası kurulmuş durumda. Mesela, Ankara’da Kadın Girişimciler Kurulunun koordinatör odası Ankara Sanayi Odasıdır; Haymana, Çubuk ve diğer ilçelerde olan kadın girişimciler Ankara Sanayi Odası bünyesinde, patronajını Ankara Sanayi Odası yapmakta ve bu koordinatör odalarda da mutlaka bir Kadın Girişimciler Kurulu Odası var artık. Ben de gittim, Rize’den tutun da Afyonkarahisar’a kadar nereye giderseniz gidin her oda artık bu kadınların aylık çalışmaları için birer oda tahsis etmiş durumda bu anlamda. Keza, o ilin Kadın Girişimciler Kurulu ilin protokolüne dâhil olmuş durumda. Oda borsaya girmeyen, oda borsayla alakası olmayan kadınlar artık oda borsa bünyesinde yer alıyor. Bizim, bu kurulu 2007 yılında kurmamızla

birlikte meclis üyesi 50'ye 150'ye çıkmış durumda ve biz bu seçimlerde bu sayının çok daha artacağına inanıyoruz, kadınların bu organlarda çok daha fazla sayıda yer alacağını düşünüyoruz. Hani, yüzde 300'lük bir artış diyoruz ama bu seferki seçimlerde. Çünkü, bir de bilinç gelişti artık, kadınlar sadece TOBB Kadın Girişimciler Kurulunda olmak onlara yetmiyor, şu anda meslek komitelerinde faaliyetlerini sürdürüyorlar. Biz, yeni dönemde TOBB'un bu seçimlerinde inşallah 150'den çok daha fazla kadının meclis üyesi olarak oda borsalarda yer alacağını düşünüyoruz ki ilk defa zaten geçen dönemde İzmir Borsası Başkanı kadındır, bir de Özlem Yemişçi Hanım vardı Başkanımız olarak Tekirdağ'dan...

BAŞKAN – Şimdi milletvekilimiz oldu.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Evet, şimdi sayın milletvekilimiz oldu.

BAŞKAN – Seçimler ne zaman?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Seçimler, maalesef, şu anda ertelendi. 1 Mayıs'ta bizim bütçeli genel kurulumuz var, biliyorsunuz.

BAŞKAN – Anlamışlardır, kadınlar geliyor ondan, sürekli erkekler...

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Evet ama yani ciddi odalarda şu anda bir baskı söz konusu kadınlar tarafından. Seçimlerde hep birlikte göreceğiz inşallah, bu sefer kadınlar çok daha büyük bir zaferle çıkacaklar.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Şu anda yüzde kaç?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Şu anda sayı 150, çok düşük. Şu anda düşük ama 50'den çıktık biz buraya, 150'ye. Önümüzdeki dönemi biz merakla bekliyoruz.

NURDAN ŞANLI (Ankara) – Geriye baktığınızda diyorsunuz...

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Geriye baktığınızda, tabii. Yani, bir borsa başkanı kadın, bir oda başkanı kadın bunlar hiç söz konusu değildi. Of Ticaret ve Sanayi Odasının Meclis Başkanı kadın, keza gene, İzmir'de bir Meclis Başkanı kadın girişimimiz var. Yeni dönemde biz bu sayının çok daha artacağını düşünüyoruz çünkü ciddi bir bilinç oluşmuş durumda tüm kadın girişimcilerde.

Arz ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum bilgilendirdiğiniz için.

Şeyi merak ediyorum: TOBB, üniversitelerle ya da diğer sivil toplum kuruluşlarıyla hiç proje yapar mı, çalışma yapar mı, böyle bir misyonu var mıdır yani?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Tabii ki efendim. Biz, bu tür faaliyetlerimizi özellikle Global Girişimcilik Haftası olsun, tüm üniversitelerin öğrenci konseyleriyle birlikte yapıyoruz bu tür projeleri. Tüm illerden öğrenci arkadaşlarımızı çağırdık,

İstanbul'da ağırladık, üniversitelerin girişimcilikle ilgili öğrenci konseylerini, bu toplantılara misafir ettik, bu toplantıları hep birlikte gerçekleştirdik ve bizim bu yöndeki çalışmalarımız da zaten hep devam ediyor. Şu anda kuruldaki bu yüzde 20'lik öğrenci, akademisyen kotası da üniversiteyle iş birliği hâlinde olmamız için taban sağlamak amacıyla yapıldı bu. Kapılarımızı biz her zaman açtık üniversite öğrencilerine ve akademisyenlerine. Bu, bizim için ilk adım oluşturdu.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Ben teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, TOBB'un sunumuna katkı sağlamak ya da soru sormak isteyen var mı?

Evet, Zübeyde Hanım, buyurun.

KSGM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR UZMANI ZÜBEYDE KARAGÖZ – Teşekkür ederim.

Ben, Zübeyde Karagöz, Kadın İstatistiği Genel Müdürlüğünden.

Veri tabanından bahsettiniz, veri tabanı oluşturulurken orada acaba mevcut iş yerlerinde kreş var mı yok mu tarzında bir veri de tutuldu mu acaba, o konuda bir bilginiz var mı?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – O konuda bir bilgiyi tutmadık biz -açık söyleyeyim- ama şu anda sistem o kadar elverişli ki böyle bir şey için her konuda geliştirilebilir. Bundan sonraki ihtiyaca binaen hangi bilgilere ulaşmak istiyorsak onlara da ulaşmamız gayet kolay yani temin edilebilir, kapalı değil o kapı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

KSGM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR UZMANI ZÜBEYDE KARAGÖZ – Aslında ben de bu konuda bir şey paylaşmak istiyorum. Siz, “veri” dediniz, benim gözlerim parladı çünkü hep KAGİDER'e sorulur Türkiye'deki kadın girişimcilik istatistikleri biz de “TOBB'dan duyduğumuz, işte Türkiye'de 1,3 milyon girişimci vardır, bunun 80 bini kadındır.” o kadar bilmiyoruz ki alanı. Bu çalışma gerçekten çok önemli ama bunun hani verilerin gizliliği kuralı dışında da kamuya açık olması, belki TOBB tarafından düzenli raporlarla paylaşılıyor olması inanılmaz önemli. Çünkü, Bakanlığa da bu konuda hep talepleri iletiyoruz “Ne olur girişimcilik istatistikleri tutulsun.” diye. Böyle bir veri tabanı varken bunu mümkünse kamuya açık tutmayı, web sitenizden erişime açılmasını, birtakım düzenli grafiklerle gelişmelerin paylaşılmasını çok istiyoruz açıkçası, önemli buluyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Şu anda, biz il kurulları oluşturduk, bir de TOBB'un Kadın Girişimciler Kurulu var, biliyorsunuz o daha üstte. Her ilin il başkanı doğrudan TOBB'un Kadın Girişimciler Kurulunun üst kurulu olacak. Şu anda, biz çalışmalarımızı tamamlamak üzereyiz. İnşallah en kısa zamanda paylaşacağız sizlerle çünkü bu bizim

için de bir sıkıntıydı. “TOBB Kadın Girişimciler Kurulunun yapısı nedir?” bunu biz dahi bilemiyorduk fakat bu yeni sistemle istihdam ettikleri kişi sayısı bile, keza, hangi alanda oldukları çok daha detaylı bilgiye ulaşabileceğiz. Çalışmalarımızı tamamlamaya çalışıyoruz, her şey bir ay içerisinde olup bitecek herhâlde, öyle düşünüyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Merhaba

Sizin kadın kurulunun bütçesi var mı, TOBB sizin için bütçe ayırıyor mu?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – TOBB bizim için...

Bizim bir bütçemiz var Girişimcilik Müdürlüğü olarak ama odalarda, odaların bünyesinde bunun için ayrılmış bir bütçe yok. Doğrudan harcama yapamıyorlar, bunun için ayrılmış bir bütçe yok.

BAŞKAN – Demek ki bu eşitlikçi bütçelemeye TOBB’dan mı başlayalım ne yapaalım? Bu isabetli bir soru oldu?

Evet.

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – O konuda da bizim çalışmalarımız da devam ediyor, farkındayız çünkü kadın girişimcilerimizin için de çok ciddi sıkıntı.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Yok, “ortak projeler” dediniz de biz, aslında sivil toplum olarak TOBB’la bir şeyler yapmak istediğimizde, kadın kurullarıyla birlikte bir şey yapmak istediğimizde hep şunla karşılaştık: “Bizim bütçemiz yok ki, hani birlikte oturalım proje yazalım ancak öyle olabilir.” Bu da bizi tabii şey yapıyor, TOBB... Yani parayla uğraşıyorlar hepsi, sonuçta bir bütçe... TOBB’un bütçesi olduğunu biliyoruz ama kadın kurulunun bütçesi yok ve bir şey yapılamıyor o zaman.

BAŞKAN – Evet, demek ki belirttiğiniz gibi o alanda ayrı bir bütçe ayrılırsa, o da işte belli bir kısmı sivil toplum kuruluşlarıyla ortak projelere filan kaydırılırsa daha çabuk yol alınacak gibi görünüyor.

Şimdi, KAGİDER’in sunumunda Nuray Hanım “etki analizleri”nden bahsetti. Şimdi, bu, kadının istihdamı ve girişimciliği konusunda bu sayıyı artırmak üzere bir işverenlere verdiğimiz bir teşvik var, bir de kadının hayatını çalışmasına uygun hâle getirecek, onun şahsına yönelik, işte kreş desteği gibi vesaire gibi şeyler var. İşverene verilen destekten değil de diğer desteklerin işverene getirdiği bir yük oluyor. Bir maddi yük oluyor biliyorsunuz ya da işte altı ay bebek izni vesaire gibi, bunların aslında kadın istihdamına... Biz hani olumlu etki yapsın diye yola çıktığımız uygulamalar, teşvikler ama uygulamada araziye ya da sonuçlara bir bakıyoruz bu, kadının istihdamını negatif etkiliyor. Belki de yeniden bu teşvik sistemini sivil toplumuyla, Parlamentosuyla, üniversiteleriyle yeniden ele alıp bir bakmak lazım. Çok iyi niyetlerle bu sayıyı işte 23’ten işte 33’e nasıl çıkarırız diye yaptığımız bir teşvik,

bir bakıyoruz arazide tersine dönüyor. Bu sefer işveren özellikle eğer erkekse kadın işçi tercih etmemeye başlıyor ya da o kadın girişimciyle iş yapmak istemiyor çünkü altı ay iş hayatında önemli bir kopma olarak bakıyor. İnsana yatırım anlamında da baktığında yani “Altı ay öğreteceğim gidecek, altı ay sonra ya gelecek ya gelmeyecek.” gibi, o zaman ne olursa olsun... Yani sigorta priminin yarısını devlet bile ödüyor olsa “Aman ödemesin, ben yine bir erkekle çalışayım.” gibi bir tercihe doğru götürebiliyor işi.

Şimdi, tabii, bu konuda Türkiye çok tecrübelendi. Açıkçası hem doğruyu yaparak hem de zaman zaman yaptığıının tam hedefini bulmadığını görüp de oralarda gerekli düzenlemeleri, değişiklikleri yaparak.

Ben kadın istihdamı... Özellikle sizler, çok değerli sivil kuruluşlarınsınız, çok tecrübelisiniz yani ülke içinde olsun, ülke dışında olsun birçok şeyi çok iyi izliyorsunuz. Bütün görüşlerinizi: “Bu yanlış, bu doğrudur, şöyle yapılsa bu rakam daha da çıkar, işte şu kadının hayatına daha değiştirir, bu kadının güçlendirilmesine şöyle bir katkı sağlar.” şeklinde ilgili yerlere iletiyor musunuz, iletebiliyor musunuz, bu kanalları açık görüyor musunuz sivil toplum olarak? Mesela KAGİDER ne düşünüyor bu konuda? Yapabiliyor musunuz böyle bir şey?

KAGİDER GENEL SEKRETER YARDIMCISI NURAY ÖZBAY – Yapabiliyoruz, dürüstlikle söylemek gerekirse. Önerilerimizi paylaşmakta, ilgili bakanlıklarla görüşmekte, ilgili komisyonlarla görüşmekte bir sıkıntı çekmiyoruz. Dolayısıyla iletişim kanalları evet, açık. Sadece sabırsızlıkla bu önerilerin sonuçlarını bekliyoruz aslında. Dolayısıyla sürecin de şeffaflıkla paylaşılmasını hep arzu ediyoruz, öneri paylaşma konusunda hiçbir sıkıntı yok ama bazen tabii ki uzman çalışmaları oluyor, birtakım kapılar arkasında onları da çok merak ediyoruz ve tabii ki sonuçlarını ama iletişim kanalları açık yani KAGİDER adına konuşmak gerekirse.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

TOBB ne düşünüyor?

TOBB GİRİŞİMCİLİK MÜDÜRLÜĞÜ UZMANI HANDAN KÖSE – Bizim de iletişim kanallarımız açık, biz de bu tür toplantılara katılıyoruz. En son TOBB’un 25 Aralık tarihinde Ekonomik Şûra toplantısı oldu. Sayın Bakanlarımız geldi, biz orada bile sıkıntılarımızı arz ettik kendilerine. Nitekim bunlar daha sonra bir kitap hâline getirildi ve tüm ilgili kurum, kuruluşlara dağıtıldı. Biz de ulaşabiliyoruz da şurada bizim ilettiğimiz sıkıntılar biraz daha farklı, finansmana erişimde kolaylık, hibe, işte düşük faizli kredi, can suyu kredisi, biz hani bu tür şeyler, daha tabandan bize gelen sıkıntılar. Biz daha ziyade bu tür şeyleri iletiyoruz yukarıya.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Sorduğum soru da dâhil olmak üzere KEİG değil mi sizin kısa adınız? Evet, Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi Platformundan da çok değerli 2 tane arkadaşımız burada, Nihal Şirin Pınarcıoğlu, Serap Güre Şenalp burada.

Kim yapacak sunumu efendim, ya da sırayla verebilirim sözü hanginiz önce istiyorsa? Serap mı?

Buyurun Serap Hanım.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Çağırduğınız için öncelikle çok teşekkürler. Sizinle yıllardır ara ara görüşüyoruz, güzel bir birliktelik var.

KEFEK'in bir iki hafta önce gene bir başka toplantısında kadına yönelik istihdam konusunda genelgeyle bağlantılı bir toplantı yaptık. Bizi de davet etmişlerdi. Çalışma Bakanlığı Genel Müdürü de birlikte genelgeyi değerlendirdik hem kendileri hem biz. Açıkçası geçtiğimiz bir yıl içinde genelge konusunda bir araştırma yaptık. Onun sonuçlarını ilgili kurumlarla paylaştık, en son yaptığımız şey. Şimdi de bir kreş gündemdeyken çocukların bakım hizmetine ve erken çocukluk eğitime erişimi konusunda, o konuda bir durum analizi çalışmamız var ve yanı sıra da kadınların birebir bu konudaki gerçek ihtiyacı nedir, onu da kadınlardan, yaptığımız atölyelerden elde ettik ve sonuçlarını yakında, mart sonu gibi kamuoyuyla ve sizlerle de paylaşacağız. Bunun önemli olduğunu düşünüyoruz.

Erişimimizde bir sorun yok, biz zorluyoruz siz çağırmasanız da. Elimizdeki bilgileri paylaşmak bizim için önemli, o yüzden buradayız zaten. Evet, biz politika yapıyoruz yani mümkün olduğu kadar sahadaki durumu, kadınların durumunu ilgili diğer paydaşlara iletmeye ve önerilerimizi de onlara ne yapabiliriz ona bakmaya çalışıyoruz.

Şimdi, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeye geldiğimizde açıkçası böyle bir sunum yapmayacağım çünkü bu konuda 2008'den itibaren biz gündemimize aldık. Hatta o zaman yurt dışından Mike gelmişti ve onunla birlikte bir toplantı yapıp İrlanda'da bunu nasıl uyguladılar -uzun süreli bir 98 itibarıyla bir uygulamaları söz konusu- kadın hareketiyle yeni dönem İrlanda Parlamentosu oluşması sırasındaki çalışmayı bize aktarmıştı ve oradaki sonuçları gene biz, o dönem ilgili bütün kurumlarla da paylaşmıştık. Çünkü bünyemizde bu konuyla çalışan hem akademisyenler var hem uzman arkadaşlar var, onlarla birlikte ortaklaşa bir çalışmaydı. O günden bugüne baktığımızda hem Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü olsun Devlet Planlama Teşkilatı olsun, Maliye Bakanlığı bu meseleyi gündemlerine aslında aldılar. Nitekim bazı stratejik planlarda toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda belli şeyler yer alıyor. Yalnız, genellikle, bunların bir öneri paketi gibi, bir proje bazlı, çok da böyle hani taahhüt verilmiş somut şeyler olmadığını görüyoruz. Onun için de hani sürdürülebilir, hani adım adım giden bir yol izleniyor. Hani önce nedir durum, onun saptanması, ondan sonra bunun bir ileri aşamaya taşınması ancak gerçekten istediğimiz bir sonucu elde etmemizi sağlayacak. Bunu ne yazık ki göremiyoruz. O yüzden de bu meseleyi biraz daha ciddi, hani evet, biz bu konuda gerçekten toplumsal cinsiyetin ana akımlaştırılmasını hedefleyen, bütün ilgili bakanlıkların kültür sanattan işte maliyeye, Çalışma Bakanlığına, sağlığa, eğitime hepsinin içinde olduğu, hepsinin bu meseleyi gerçekten içselleştirerek ele aldığı ve buna bağlı olarak da yürütülen bütün faaliyetlerde durumun ne olduğunun verilerle bakılması,

bütün detaylarıyla bakılması; bu bakılırken de tabii ki ilgili sivil toplum tarafından da esas nedir problem, hani onlarında işte bu tip toplantılarla dinlenmesi... Ne bileyim, demin dediğiniz gibi “kadınların istihdama katılımı konusunda verilen teşvikler” ne oldu? Bunların sonuçlarını çok fazla bilmiyoruz mesela. Evet, bu yok. Çok detaylı gerçekten... Biliyoruz ki kadınlar işte istihdam garantili kurslara katılıyorlar hem IPA kapsamında bu çalışmalar sürdürülüyor, özellikle ülkenin doğu tarafında, doğu yarısında yapılıyor. Ve sonuçta bu kadınlar gerçekten istihdama katılıyor mu, nasıl katılıyor, kaç ay kalıyor ondan sonra çıkıyor, bu kursa ne kadar, ne için katılıyor, neden katılamıyor? Hani nedenleriyle birlikte sayıların ötesinde... Buradaki problemden mi?

BAŞKAN – İzleme sistemi değil mi? Yani o monitör sistem dediğimiz izlenmesi ve veri tabanına onların aktarılması isabetli olur.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Evet, bunların yapılması lazım.

Ne tip kurslar açılıyor? Mesela sadece ben İstanbul İl İstihdam Kurulundayım. İnanın iki üç tane başlıkta kadınlara yönelik kurs açılıyor, istihdam garantili kurslar: Kuaförlük, işte bakım, ondan sonra çok az sanayi tipi dikiş dediğimiz makine kullanımı ama bakın kullanım... Esas o olmamalı yani aslında öbür türlü baktığımızda kayıt dışında çalışan her alanda kadın var. Hani kayıt dışında her alanda kadın çalışıyorsa demek ki gerçekten kayıtlı, işte insana yaraşır bir iş ortamında da kadınlar çalışabilir. Hani bir tekstilde görebiliyorsunuz, daha çok artık görüyoruz, hizmet sektöründe de artmaya başladı. Hizmet sektörünün bütün alanlarında aslında gerekiyorsa bu eğitimlerin açılması, istihdama yönltilmesi gerekir. Bunların hiçbirini yapılmıyor yani bunun nedenleri oturulup... Belki de gerçek anlamda, işte, o hani politika dediğimiz taahhütlerin verilmesi ve ilgili bütün kurumların bu konuda gerçekçi bir yol izlemesi gerekiyor. Nihal, birkaç örnek verecek size. Demiştin ya sen, yaptığın araştırmada –kendisi yerel yönetimler üzerine doktorasını yaptığı için- “Orada bir iki tane şey var.” Onun örneğini verersen belki daha hızlı gideriz.

BAŞKAN – Peki, Serap Hanım, teşekkür ediyorum.

Nihal Hanım buyurun.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ NİHAL ŞİRİN PINARCIOĞLU – Biraz daha konuştuğumuz tabii toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme bağlamında, hani yerel yönetimler neler yapıyor, neler yapmıyor? Orada konuşurken biraz ben, yerel siyasetteki kadınlarla görüşmüştüm doktora araştırmamda ve orada hem belediye meclis üyesi kadınlar, il genel meclisi üyesi kadınlar, o yerel siyasetin içinde olan tüm kadınlarla İstanbul ve Kocaeli kapsamında bir araştırma yapmıştım. Orada da hani tam da buna yönelik olarak kadınların özellikle bu bütçeleme süreçlerinde yer alması çok önemli. Yani bu karar alma mekanizmalarında kadınların olması –hep söylüyoruz ama- özellikle bütçe komisyonlarında olmaları çok önemli çünkü kadınlar kendi gereksinimlerini politikleştirip gündeme getirebiliyorlar. Dolayısıyla, hani ben o noktada konuştuğumda

kadınlarla elbette ki makroekonomik politikalar -işte yerelde de aynı şekilde çok önemli- ama bir yanıyla işte sosyal politikalar da çok önemli. Bu sosyal politikaların içinde özellikle kadınlara çok değer bir sürü politika var. Dolayısıyla, bunları gündemleştiren aslında kadınlar oluyor çoğunlukla çünkü biliyorlar, kendi ihtiyaçlarını biliyorlar. Dolayısıyla şey ama bir yanıyla da aslında diğer yandan da baktığımızda, yerel yönetimlerin, belediyelerin bütçelerine baktığımızda örneğin hani kesinlikle bu cinsiyetçi olsun diye bir bakış açısıyla girilmiyor da aslında. Hani bir şeyler yapmaya da çalışılıyor ama cinsiyet körü oluyor o uygulamalar çünkü spor adına yaptıkları bir şey halı saha olabiliyor mesela. Dolayısıyla, hani kadınlar halı sahadan yararlanmıyor, dolayısıyla aslında cinsiyet körü yani biraz daha işte oralarda kadınların olması bu bakış açısını kesinlikle hani bir şekilde değiştirecek. Hani benim gördüğüm buydu ve kadınlara doğrudan sorduğumda zaten tamamen kadınların gündemine ilişkin, gereksinimlerine ilişkin çok ciddi detaylar verdiler. “Hani siz olsanız ne yapardınız?” diye sorduğumuzda hakikaten, tam da böyle toplumsal cinsiyeti gözetten çünkü toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme elbette konuşulmuştur. Hani tekrar etmek gerekirse bunlar kadınların ihtiyaçları, bunların erkeklerin ihtiyaçları. İki ayrı ihtiyaç, hadi kadınlar için ayrı bir şey, erkekler için ayrı bir şey hazırlayalım demek değil aslında. Toplumsal cinsiyetin hani tüm ana plan ve politikalara yerleştirilmesi. Hani bütçede kadınların ve erkeklerin ayrı ayrı taleplerini gözeterek oluşturmak bütçeyi. Dolayısıyla, hani kadınlarda da böyle bir eğilim olduğunu gördüm ben mesela, birbir görüştüğümüzde de. O yüzden hani mekanizmalarda, bu karar alma mekanizmalarında kadınların olması, özellikle bütçe gibi komisyonlarda... Çünkü bir de bakıyoruz, bütçe komisyonlarında filan çok fazla kadın olmuyor. Hani kadınların komisyonları çoğunlukla -özellikle yerel yönetimlerde çok görüyorum bunu, gördüm- işte sosyal işler vesaire. Hani başka hiçbir şey yok, halkla ilişkiler, onun dışında işte bütçede vesaire çok ana şeylerde yoklar, olsalar da sayılar az. Dolayısıyla, hani kadınlar bir araya geldiğinde bir şey yapabiliyorlar. Dolayısıyla o kota dediğimiz burada çok kritik bir şey. Hani o eşik çok önemli. O eşiki aşmak gerekiyor, gözlemlerim bunlar, kısaca özetlemek gerekirse.

Teşekkür ettim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Serap Hanım, siz devam ediyorsunuz herhâlde öyle mi?

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – İsterseniz soru cevap şeklinde gidelim. Eğer sizin sorularınız varsa hani, ben bir şeyleri tekrarlamak istemiyorum çünkü Nuray neler söyledi -gerçekten çok üzgünüm- dinleseydim daha iyi olacaktı. O şeyi tekrar yapmak istemiyorum, onun için mümkünse öyle yapalım.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, o zaman şöyle yapalım: Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme dendiğinde açıkçası toplumun ama sivil ama bürokrat kısmının çok da işin içinde olmadığını gördük yani öyle anlaşıyor. Bir defa kavram olarak da teknik olarak da evet, ancak, ancak bizim buradaki komisyonumuzdaki daimi

uzmanlarımız bunun ne olduğunu anlıyorlar ya da anlamışlar. O yüzden biz de onlardan rica ettik, devamlı burada olun, bu konuyu geliştirelim diye.

Şimdi, kamunun açıkçası çok anladığı bir şey değil. Sivil toplum da bunun üzerinde çok çalışmamış bugüne kadar yani biz biliyoruz ki bir şiddet, değil mi, bir istihdam, bu anlamda çok tartışılan, çok çalışılan, sürekli konferanslar, işte çalışmalar düzenlenen bir alan. Ama bu bütçe değil hatta biz bunun ismini de bundan sonra eşitlikçi bütçe şeklinde telaffuz etmeye karar verdik çünkü anlaşılması da biraz daha ülkemizde galiba kolay olacak çünkü bir kavram anlaşılamadığı zaman sizin zihinsel yapınıza, kültürel yapınıza da çok ters olduğu zaman ona dair uygulamaları getirmekte de gecikiyorsunuz, bürokratlara söylüyorum genellikle bunu. O anlamda sizin Türkiye’de “gender budgeting”, cinsiyetçi bütçeleme denen konuya ihtiyaç olup olmadığına dair bir kanatınız var mı? Yani bütün kamu bütçe sistemini Türkiye buna göre evirmeli mi yoksa biz mevcutta da bütün bu çalışmaları yapıp kadının güçlendirilmesi, her türlü ayrımcılığa karşı mücadeleyi başarıp sadece etki analizlerinde mi kendimizi güçlendirmeliyiz? Yani bütün bu yaptığımız faaliyetlerin sonuçlarını mı ölçmüyoruz, oradan mı eksiklik geliyor? Çünkü 2005’te Avrupa Konseyi kendisine üye ülkeler içerisinde 12 tanesini, bu “gender budgeting”i uyguladığını tespit etmiş, bunlardan bir tanesi de Türkiye. Fakat bunu hiçbirimiz açıkçası bilmiyoruz, işte bu şartlı nakit transferleri vesaire birtakım çalışmalar ama çok önemli olarak eksik bıraktığımız alan. Hakikaten bu etki analizlerini yani yapıyoruz, iyi bir şeyler yapıyoruz hep birlikte fakat bunların sonuçlarının, etkilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi kısmı bırakılıp bir başka faaliyete geçiliyor yani en azından benim gördüğüm böyle. Ne öneriyorsunuz, ne yapmak lazım bu alanda? Yani bu bütçeleme tekniği şart mı? Ne önerirsiniz siz sivil toplum olarak, Parlamente’ye olsun, bürokrasiye?

Buyurun.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Alev Hanım, öncelikle toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme dediğimiz meseleyi... Açıkçası gündemimizde ama hani bu konuda sivil toplumun “Ancak bunun olması gerekir.” deyip işte bu konuda nasıl örnekleri gündeme getirmenin dışında yapabileceği çok fazla bir şey yok. Hani karşı tarafın da el uzatması lazım. Aslında bu kadın dostu kentlerde belli çalışmalar yapılıyor ama dediğim gibi hepsi proje bazlı yapıldığı için gerçek anlamda sürdürülebilir olmadığını biz gördük. Biz çünkü sonuçlara sürekli soruyoruz ve bu konuda neler yapılıyor izliyoruz. Bu anlamda gündemimizde var.

Sizin diğer sorunuza cevap verirsem böyle bir şey gerekiyor çünkü her şeyin yapılabilmesi için bütçe muhakkak ayrılması lazım. İşte, kadın cinayetlerinin ortadan kaldırılması için, şiddetin önlenmesi için, işte kadınların daha fazla istihdama katılabilmesi için, kız çocuklarının sürdürülebilir bir eğitim alabilmesi için yani erken eğitimden ayrılmaması için diyelim. Sağlık, gerçekten çok ciddi bir sorun. Bütün, biliyoruz ki kadınların yeterli ergenlik itibarıyla sağlıkta ciddi sorunları var. Yani eğitimin yanı sıra öyle bir problemleri de var, herhangi bir... Yani bütün bunlar sonuçta görülebilmesi ve buna

yönelik bütçenin yeniden organize edilebilmesi gerekiyor ki bu olanaklardan kadınlar faydalanabilsinler erkekler kadar. Bu da ancak teknik bir şeyle mümkün. Bütçenin... Çünkü diyoruz ki bütçe bir politik süreçtir, o politik süreçte gelir dağılımını da belirler, ondan sonra kaynakların dağılımını da belirler, o durumda yapılması lazım yani bu teknik bir çalışmanın muhakkak uygulanması lazım.

Şimdi, ben, bir arkadaşım ile konuşurken çok net, somut olarak bir şey söyledi bana. Mesela: “Gelir vergisi kadınlar ne kadar ödüyor, erkekler ne kadar ödüyor?” diye acaba Maliye Bakanlığı sordu mu, bunu araştırdı mı? Hani biliyoruz ki az istihdam varsa kadınların oranı belli, demek ki gelir vergisinde de kadınlar daha az ödüyor. Bu demektir burada ciddi bir şey var hani bunun çözülmesi lazım. Bu bütçeye büyük bir, kadınların az katılımı söz konusu. Nasıl katılabilecekler? Daha fazla çalışabilirlerse, gelir elde edebilirlerse hem harcayacaklar hem de vergisini verecekler çeşitli şekillerde. Bir başka bir şey: İşte, bildiğiniz bu emlak vergisi gibi ya da otomobil vergisi gibi şeyler bunlar. Kadınlar ne kadar ödüyor, erkekler ne kadar ödüyor diye baktığımızda mülkiyet açısından ciddi bir eşitsizlik gene söz konusu gene kadınlar az vergi veriyor. Öbür taraftan peki, diğer vergiler var. O vergileri kadınlar ne kadar ödüyor, erkekler ne kadar ödüyor diye acaba bakılıyor mu? Hani oradaki vergi oranları ne? Hani gelir elde etmeden aslında bir sürü parayı da kadınlar alınıyor vergi anlamında, hani burada da ciddi bir eşitsizlik var. Bu kadar detaylara bakmak lazım, onun için teknik olarak ele alınması çok önemli.

BAŞKAN – Yani siz bütçelemeye bu anlamda teknik olarak da ihtiyaç var diyorsunuz.

Peki, Nihal Hanım, sizin ilave etmek istediğiniz bir şey var mı, aklınıza gelen?

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ NİHAL ŞİRİN PINARCIOĞLU – Ben, hani etki analizi kesinlikle çok önemli zaten ama ilk dediğimiz şeyi yapmadan da hani neyin etki analizini yapacağız? Öncelikle ciddi bir stratejik planlamaya ihtiyaç var hani bütçelemede bunu yapmaya ihtiyaç var. Hani üç aşamada şey yaparsak hani belki bu cinsiyet eşitliği durum analizi yapılacak önce, sonra da cinsiyete duyarlı işte stratejik plan ve bütçeleme, sonrasında da etki analiziyle değerlendirme yani bunun için de öncelikle hani hazır şey de değişmişken 2003’den itibaren daha şeffaf işte bütçeleme, daha şeffaf sürece geçilmişken, hani bunun kullanılması, değerlendirilmesi kadınlar açısından daha olanaklı yani toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyi daha olanaklı kılan bir süreç var bu yasayla birlikte, 5018’le birlikte. Dolayısıyla bu potansiyeli kullanmak gerekiyor çünkü artık stratejik planlar yapılıyor, buna göre bütçelemeler yapılıyor. O stratejik planlarda mutlaka ve mutlaka her iki cinsiyetin, her cinsiyetin daha doğrusu –iki diye de sınırlamıyorum- her cinsiyetin ve işte çocukların her neyse, herkesin, toplumdaki her grubun ihtiyaçları dikkate alınarak stratejik planın yapılması gerekiyor ve bunun sonucunda o stratejik plana dayalı olarak yürümek gerekiyor, faaliyetlerin buna göre, hizmetlerin buna göre sunulması ve yürütülmesi gerekiyor ve bunun sonucunda da mutlaka etki analizini yapmak gerekiyor yani etki analizini buna göre yapmak gerekiyor zaten diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Mustafa Bey.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Sayın Başkanım, teşekkür ederim ben her iki konuşmacıya da sunumları için. Serap Hanım'la çok uzun yıllara dayanan çalışmalarımız, arkadaşlığımız, hukukumuz var, mensubiyet olarak. KEİG'le ben farklı bir ilişki içindeyim yani yakınlık olarak.

BAŞKAN – Eş başkan filan mısınız?

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Yok, yok. O açıdan zaman zaman hep sohbet ediyoruz, konuşuyoruz.

Şimdi, tabii, Serap Hanım'ın işaret ettiği bir noktayı biraz açmak istiyorum: Bu politik belge olması, bütçenin politik belge olması. Yani bu teknik bir belge değil, teknik boyutu da var ama bütçeye damgasını vuran politik niteliği ve biz daha önce de –Bilmiyorum, ifade edebildim mi?- biz devletin gelir ve giderlerine tarih boyunca bütçe dememiştir. Ne zaman ki siyasal iktidarın belirli temsili mekanizmalar, zeminler üzerinden sınırlandırılmasını, denetlenmesini, o demokratik kurumların nüvelerinin tarihte yeşermesiyle biz bütçe hakkını Magna Carta'yla başlatıyoruz mesela. Magna Carta'nın öncesinde Roma'nın gider ve gelirleri yok mu? Var ama siyasal iktidarın temsili zeminler üzerinden sınırlandırılması olmadığı için Roma'nın gelir giderine... Bütçe o tarihe uzanmıyor, dolayısıyla politik bir belge. Şimdi, bu politik belge olması şu açıdan... Kuşkusuz, ben teknik alt yapısı, kurumsal kapasite bunlar değerli şeyler yani. Ama bir politikanın hazırlanması, hükûmetin, kadın örgütlerinin etkileşime girmesi o politika alanında, kaynak harcama yapısı belirlenirken; sonra Parlamenta gelmesi, burada müzakere edilmesi, muhalefetin yani ondan sonra onu izleyen kamuoyunun... Uygulanma sürecinde keza ve denetim, kesinhesaplar dediğimiz, faaliyet raporları dediğimiz denetim. Asıl olan bu. Bunun, politik müzakereye konu olması sorunların. Yani biz savunma hizmetlerinde “militarizmin” kadın erkek eşitliğiyle ilişkisini kurmaz isek yani savunma hizmetlerini, savunma harcamalarını işte tamamen güvenlik, dış politika eksenli, insandan bağımsız bir anlamda görmektense bunun toplumdaki egemen ideolojinin yeniden üretimindeki etkilerini göz önünde bulundurmazsak -ki bu toplumsal cinsiyet ilişkileri örneğin son derece merkezî öneme sahiptir, savunma konusunda- işte, o zaman çağdaş literatürün gündeme getirdiği aksları, gelişmeleri yakalayamamış oluruz. Mesela, kamu düzeni ve güvenlik hizmetlerinde keza böyle, çevre hizmetlerinde –Sayın Müsteşar sunum yaptı- keza böyle. Dolayısıyla, sosyal politika alanına sıkışmış kadın sorunlarının işlenmesinden biz ne kadar hükûmetin tüm politika alanlarındaki... Kuşkusuz burada şunu, şu şeyi paylaşmak isterim. Örneğin, cinsiyete duyarlı bütçe: Biz savunma ödeneklerini konuşurken, savunma hizmetlerini konuşurken, söz gelimi Millî Savunma Bakanlığının bütçesi müzakere edilecek toplumsal cinsiyet perspektifinden. Söz gelimi bir pozisyonumuz var veya hükûmetin bir duyarlılığı sisteme kazandırılmış örneğin bu noktada mesela şunu -geçen Sayın Başkanımız da herhâlde sizlerle paylaşmış-

artık tasarı ve teklifleri cinsiyet perspektifinden incelemeye çalışıyoruz, Sayın KEFEK Başkanına arz ediyoruz. Bu noktada Disiplin Kanunu Tasarısı'na baktık, inceledik. Örneğin yürürlükte olan mevzuata göre son derece önemli adımlar atılıyor, çok açık, malum ama cinsiyet körlüğü nedeniyle terminoloji sıkıntısı var; yine "iffet" falan yer aldı. Bu iffet kelimesi Askerî Ceza Kanunu'nda 1930 yılında var, 80 yıl geçmiş hâlâ aynı... Hükmün aynı amacı daha farklı terimlerle ifade edilebilir; yine aynı sonuç hayata geçebilir.

Efendim, son olarak da şunu arz etmek isterim: Gelişmeler düşündüğümüzden çok daha iyi. Nevşehir Belediyesinden geçtiğimiz günlerde bir yetkili beni aradı, cinsiyete duyarlı bütçe konusunda yardım istedi. O noktada, çok memnun oldum dedim, her türlü yardımı, desteği yaparız kuşkusuz. "Cinsiyet eşitliği birimiz var, kadın erkek eşitlik komisyonu. Stratejik planımıza, performans programımıza bu konuyu aldık ve sizin vereceğiniz eğitimde her birimin, ana akım birimlerinin temsilcileriyle ve strateji başkanlığının veya müdürlüğünün de birlikte katılacağı bir programa sizi davet ediyoruz." dedi. Şeye bakın, yani müthiş. Evet, ben de çok memnun oldum.

BAŞKAN – Duydunuz mu arkadaşlar, iyi haber.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Kadın dostuymuş.

BAŞKAN – Kadın dostu, kent kapsamında da... Ama bu bilinç, bu girişim neyin eksik olduğunu bilip neleri tamamlayıp ve nerede yardım isteyip... Bu çok önemli bir şey, bu çok sevindirici bir şey tabii.

TBMM UZMANI MUSTAFA ŞAHİN – Doğrusu ben de çok etkilendim. Yani böyle şeyler oluyor. Biz tabii bilmiyoruz, böyle ulaştıkça bilebiliyoruz. Ankara'da, tabii, siz belki daha iyi sahanın bilgisini, gözlemini ediniyorsunuz. Böyle aklıma gelen, paylaşmak istediğim hususları arz ettim. Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum. Bunlar hem önemli bilgiler, hem de iyi haberler yani moralimizi de düzelden güzel gelişmeler oluyor.

Buyurun Serap Hanım.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Aslında önemli olan, kurumlardaki kişilerin gerçekten neden bu "toplumsal cinsiyet duyarlılığı" dediğimizi anlamaları, bunun farkına varmaları. Eğer bunu, en üst düzeyden bütün çalışanlara kadar indirebildiğimiz bu farkındalığı sağlayabilirsek zaten, o zaman hem kurum içi ilişkilerde, kurum içi bütün yapılan çalışmalarda bu perspektif hâkim olacaktır hem daha gerçekten herkesin dost olduğu bir ortam da gerçekleşmiş olacaktır, ben böyle düşünüyorum. Yani sıra da o kurumun yapacağı faaliyetleri de etkileyecektir bu. Onun için, belki de ilk başta bunu sağlayabilecek bir politik iradenin oluşması gerekiyor. Çünkü şu anki yapılan toplumsal cinsiyet farkındalık eğitimleri biraz daha kurumlardaki, özellikle kamu kurumlarındaki alt düzey çalışanlara yönelik yapılıyor ama yukarıda, en üst yönetimdekililer bu farkındalık eğitimlerine, seminerlere, atölyelere katılmıyorlar ve biz

de doğal olarak sonuçları öğrenmek istediğimizde, etki analizlerini sorduğumuzda “Ne gerek var?” Ayrıca, bütçeye onlar karar veriyor, en son aşamada ne olacağına. Burada bir dirençle karşılaşyoruz. O direncin kırılması için ben bütün aşamalarda, gerekiyorsa başkandan başkan yardımcılara, genel sekreterlik düzeyinde, onun altına kadar bütün birimlerde buna yönelik çalışmaların yapılması için, bilmiyorum, artık sizin mi özel bir şeyiniz olur yani Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun bu konuda...

BAŞKAN – Sayın Fatma Şahin hepimiz için bir şans biliyorsunuz. Gerçekten- yani iltifat olarak söylemiyorum- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımız bu kadın çalışmalarının içinden gelen bir kişi olduğu için ve bütün bu çalışmaları... İki dönem milletvekilliğinde, biliyorsunuz, o töre, namus cinayetleri komisyonlarından, hakikaten istihdamlara, medya iletişimlere kadar çalışmış bir kişi. O anlamda hepimiz için şöyle bir kolaylık oluyor: Bir defa, ne düşünüyoruz, ne projemiz var, ne yapılması gerekiyor, önerilerimiz ne, çok kolay ulaşıp paylaşabiliyoruz hem kendisiyle hem ekibiyle.

İkincisi, çok önemli bir şey daha, bütün bu kamu kurumlarında galiba bir eşitlik uzmanı istihdamı artık yerleşmesi gerekiyor. Yani biz bunu Sayın KEFEK Başkanım Sibel Hanım öncülüğünde Sayın Meclis Başkanına da arz ettik, hakikaten onlar da çok olumlu baktılar. Bence Türkiye’de galiba dirençten ziyade yapılması gereken bir şey var ve onu bilmiyor karar alıcılar yani bildikleri noktada, kapılarına gittiğinizde, şu alanda bir çerçeve yasaya gerek var veya bir eşitlik uzman istihdamı sistemi gelmesi lazım veya bütçeyi şu teknikte... “Tamam, bunu çalışalım hep beraber.” diyorlar yani “Hayır, böyle bir şey olmaz.” diye ben bugüne kadar ne bir siyasi üst karar almada ne de bürokrat görmedim hiç, hiç böyle bir dirençle karşılaşmıyoruz ama...

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Size söylemiyorlar herhâlde.

BAŞKAN – Gerçekten bilmiyor yani “Kendisi harekete geçebilir mi?” dersen, hayır, geçemez, çünkü böyle bir sorun alanı olduğunu, bunun çözülmesinin pekâlâ da mümkün olduğunu ve yapılacak işler silsilesi hakkında hiçbir fikri yok. Sadece sizinle şurada mutabıkım: Bazen yapılacak işler konusunda getirdiğiniz öneriler bütün sistemi yeniden kurmayı gerektiriyor. Yani şimdi, baksanıza bir bütçe önerisi getireceğiz, yani bu Komisyon çalışmalarını tamamlayacak, raporunu yayımlayacak, bu raporu ilgili yerlere de takdim edecek ve burada sonunda bunun bir öneriler silsilesi olacak ve ben eminim, bu, birçok şeyi kökünden değiştirmeye yönelik de bir şey olacak. Bu her zaman çok kolay olmuyor yani biliyorsunuz, özellikle bürokrasi kurulu bir düzen içerisinde çok ileriye doğru bazı çalışmalar, tasavvurlar, planlar, programlar da oluşturduğu için, biz parlamenterlerin ya da sivil toplumun istediği kadar hızla o değişiklikleri yapamıyor. Önce doğal olarak bir direnç yani “Böyle mutluyduk, ne gerek var? Ufak tefek şeyleri de zaten yaparız, üzülmeyin.” Ama o köklü şeylere gelince sistemin tamamını yenileme ihtiyacı doğduğu için biraz sıkıntı yaşanabiliyor.

Buyurun Nihal Hanım.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİM PLATFORMU TEMSİLCİSİ NİHAL ŞİRİN PINARCIOĞLU – Tam da bu noktada aslında Serap'ın dediğine ek bir şey söyleyeceğim, bu farkındalık yaratmaya yönelik birtakım çalışmalar yapılması çalışanlarla ilgili. Yine yerelden bir örnek vermek gerekirse, az önce konuştuk, Kadın Dostu Kentler Projesi, birtakım eksikliklerine rağmen, aslında, süreçte cinsiyetle ilgili örnek olarak verilebilecek bir proje. Nevşehir de kadın dostu bir kent, onu taahhüt etti ve uyguladı. Aslında bu örneklerle bakılarak... Çünkü biz de mesela genelge araştırmamız sırasında, gittiğimizde, özellikle kadın dostu olan belediyelerde daha aynı dilden konuşabildik örneğin, ne demek istediğimiz daha çok anlaşıldı. Çünkü toplumsal cinsiyet ne demek, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme ne demek hep de bu kadın dostu kentlerde özellikle stratejik planlarına, faaliyet programlarına, performans programlarına vesaire bakıldığında, kadınlara yönelik, kadınların ihtiyaçlarını dikkate alan bir çerçevenin çizilmiş olduğunu görüyoruz. Uygulamasıyla ilgili eksiklikler ve sorunlar ne yazık ki hâlâ var, çünkü bunda da etki analizi değerlendirmesinin eksikliğinin büyük bir önemi var. Ama en azından bir girizgâh, bir olumlu bir şey bu bence. O anlamda da bu farkındalıklar çok önemli. Biz bununla alanda doğrudan karşılaştık, ciddi bir fark var. Dediğim gibi, eksikliklerine rağmen görece iyi bir programdı.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Nurgül Hanım.

KSGM AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR UZMANI NURGÜL AKSOY – Bu toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme, toplumsal cinsiyet eşitliği kavramının çok iyi anlaşılmasıyla da çok yakından bağlantılı. Ben Kadın Statüsü Genel Müdürlüğünü temsilen buradayım. Bizim Genel Müdürlüğümüz bu anlamada eğitimler veriyor. 2008 yılında özellikle bir projeye, Avrupa Birliği Projesiyle başlayan bir süreçle kamudaki en üst yöneticilerden başlayarak, biz, müsteşar, müsteşar yardımcısı, bunları da eğitim programlarına davet ettik ama vakitleri o kadar az ve sınırlı ki katılamıyorlar, görevlendirdikleri kişiler geldi. Şimdi bu eğitimlerimiz daha alt seviyede gidiyor. Hani, biz belediye başkan ve yardımcılarını da çağırmıştık onlarda da bu kavramı ve bilinci oluşturmak adına, onlar daha çok katıldılar diye hatırlıyorum. Şimdi de politika uygulayıcılara yönelik bu eğitimler sürüyor ama burada bizim de dönüp bir etki analizleri yapmamız gerekiyor, ne kadar başarılıyız? Bizim eksliğimiz de sanırım o. Çünkü işlerine ne kadar yansıtıyorlar döndüklerinde, bu anlayışı ne kadar içselleştirmiş oluyorlar, ona bakmamız gerekiyor.

Bir de siz şey söylediniz, “Bir mevcut durum analizi temelinde bütçelerin oluşması...” Burada da şunu söylemek istiyorum: Biz de kamu politikalarına temel teşkil etmesi için mevcut durum analizine dayalı toplumsal cinsiyet eşitliği eylem planları oluşturduk. Bu eylem planları çerçevesinde de kurumların kendi üzerlerine düşüp kendi planlarına entegre etmeleri gereken hususlar vardı, orada da çok kuvvetli bağlar kurulamadı açıkçası, hani kuruldu fakat çok arzu ettiğimiz derecede kurulamadı. Bunlar önemli şeyler.

Bu bilgiyi vermek istedim. Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Hocam, hoş geldiniz.

Binnaz Toprak hocamız, Komisyon üyemiz katıldı aramıza. Çok kısaca özetliyorum, hocamıza da yardımcı olur diye.

Şimdi, Türkiye Kadın Girişimciler, KAGİDER'den arkadaşlarımız buradaydı, tanırırsınız. Kadın Emeği ve İstihdamı Girişimi Platformundan Serap Hanım, Nihal Hanım, TOBB'dan Handan Hanım sunumlarını yaptılar, değerli bürokratlarımız katkıları sağladılar.

Hocam, siz yine de bir katkı sağlarsınız diye düşünüyorum.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Duymadığım şeye nasıl katkı sağlayabilirim?

BAŞKAN – Peki o zaman.

Genelde kurumlar kendi çalışmalarından ve bu alandaki önerilerinden bahsettiler. Teşekkür ediyorum ben hem katıldıkları hem buraya kadar geldikleri ve bizlerle paylaştıkları için. Eğer siz de bir şey söylemeyecekseniz toplantıyı kapatacağım. İnşallah bir başka ortamda da birlikte olacağız. Zaten KEFEK Komisyon Başkanımız Sibel Hanımın da çalışmasıyla bir çalıştay düzenlenecek, orada inşallah tekrar birlikte olacağız.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Çok kısa bir iki cümle söyleyebilirim.

Kadın sorununun sivil toplum örgütleriyle birlikte götürülmesi, tabii, çok çok önemli. Yani sadece bu Komisyonunda yaptıklarımızla sınırlı kaldığı sürece pek etkili olmayabiliyor, çünkü gerçekten de özellikle kadın örgütleri kadın konusunda o kadar aktif ki ve öyle bir birikimleri var ki bu birikimlerden biz de yararlanmak istiyoruz tabii.

Ben öğreneceğim neler söylendi, ona göre... Zaten belki sizler de vardınız bu TESEV'in yaptığı... Değil mi? O fikirlerin bir kısmı da o raporda olabilir, onu da okudum. Onun hakkında ben de güya sunum yapacağım ama bütün sunumlar bitsin sonunda yaparım diye düşünüyorum.

Çok teşekkürler. Tekrar özür diliyorum geciktiğim için.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Serap Hanım, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Önümüzdeki dönemde 2 tane çalışma var, onun bilgisini vereyim, onun sonuçlarını da sizinle paylaşırız. Bir tanesi, mayısın başında bir çalıştay yapacağız, gene uluslararası bir çalıştay bu konuda KEİK Platformu ve İstanbul Üniversitesinden akademisyen arkadaşlarla. Yurt dışından da gelecekler, onunla birlikte.

BAŞKAN – Pardon, "Bu konuda" derken, bütçede mi?

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Evet, evet, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda. Yani sıra da büyük bir

araştırma yapılıyor şimdi, kadın dostu kentlerle kadın dostu olmayan kentler arasındaki bu bütçe meselesinin son durumu araştırılıyor, başladı. Onun için, o araştırma herhâlde bir sene sürer, sonuçlarını o zaman alırız ama önemli bir şey yani. Onu söylemek isterim.

Bir de açıkçası, bu sözümün başında söylediğim genelgede -ki çok önemlidir, o genelge önemli belge, onun hazırlanmasında da bizim çok büyük katkımız olduğu için ben çok önemsiyorum- istihdam genelgesi...

BAŞKAN – Başbakanlıkta mı?

KADIN EMEĞİ VE İSTİHDAMI GİRİŞİMİ PLATFORMU TEMSİLCİSİ SERAP GÜRE ŞENALP – Evet. Orada, mesela, kamudaki herkese hizmet içi eğitim verilmesi toplumsal cinsiyete duyarlılık konusunda vardır ki bu konuda hani ne yapıldı diye baktığımızda, bizim bu sene yaptığımız araştırmada, çok az şey olduğunu gördük. O yüzden gerçekten de bunun hani yazılı belgelerde kalmaması ve uygulanmasına yönelik biraz daha irade, politik irade çok önemli.

BAŞKAN – Doğru.

Peki, toplantımızı kapatıyorum. Bütün katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 16.47